

# ARADI HIRDETŐ.

Szerkeszti 's kiadja Sveszter Ferencz.

49-dik szám.

Szombaton December 2-án 1848.

7-ik évi folyam.

## Előfizetési jelentés.

Minthogy lapunk, dacára jelen fölötté viharos és bajos időnek, a' nagytiszteletű közönség szíves részvéte által magát számos évek során át is fentartá, és minket kötelességünk teljesítésében még a' várbeli bombázat sem rettenté el; s miután cselekvésünkre nézve, úgy véljük, minmagunkat miről sem vádolhatjuk, tehát szíves részvétre ezután is méltatni reménylünk, és a' nagytiszteletű előfizetőinknek eddigelő tapasztalt pártfogásukért legbensőbb köszönetünket nyilvánítván, a' közelgő évre is szíves előfizetésre meghíni bátorlodunk.

Az előfizetési díj fél évre, az az: 1849-ik évi januárhó 1-ső napjától kezdve juninshó végeig, helyben házhoz-hordással együtt 1 ft 26 kr., — Uj-Aradra 1 ft 40 kr. — Postán boríték alatt bérmenten küldendő lapokért, az eddig divatozott 2 ft 12 kr. helyett, csak 2 ft pengő pénzben.

Az előfizetési díjak valamint ezen lapra, ugyszinté az „Arader Kundschaftsblatt“-ra elfogadtatnak a' szerkesztőség irdájában, Forray utczában, Wiszkub'háza 1-ső emeletében. — Vidékiek hozzájuk legközelebb eső t. postahivataloknál is előfizethetnek.

Hirdetmények beiktatás végett hasonlóan a' szerkesztőség irdájában vétetnek fel. — Iktatási díj 6 nyomtatott sort felül nem muló hirdetményekért 18 kr., és ismétlésnél 12 kr., több sort foglalókért minden hasáb sorért 3 kr., de ismétlésnél csak 2 pkr. vétetik; tehát soráért 2 hétre 5 kr., holott egy, hetenként kétszer megjelenő lapban, sorát 3 krval számítva, 2 hétre 12 pkr. fizetendő, és ez az, mire a' t. cz. közönséget figyelmeztetni kívántuk.

Kiadó Szerkesztőség.

## Nevelőnek kerestetik.

a' városhoz közel lévő vidékre egy jó nevelt — magyar és német nyelvet tudó, azonban a' franczia nyelvet is beszélő egyén. Utasítást ad a' szerkesztőség.

## Oktatási ajánlat.

Fehér varrásban, fehér, fekete, arany- és egyéb hímvarrásokban, horgolásban, és egyéb különféle kézi munkákban, továbbá olvasás, írás és számvetésben oktatás adatik az azelőtti templommost szabadsajtóutczában, a' 2 pisztolyhoz címzett Novák házában földszint. Bejárás a' keresztutczában.

Ugyan ott egy külön szoba minden időben bérbe adandó.

## Sveszter Ferencz

Könyvnyomdája

és azzal kapcsolatban lévő

## Papiroskereskedése

(az Istvántéren, Kümmelmann házában) magát szíves méltánylatra ajánlja.

## Néhány oskolás gyermekek

fölvétetnek az uj oskola-pálya beérkeztevel lak és tápzatba egy az oskolához közel lévő tisztes házba. Bővebbet a' szerkesztőségnél.

## Hölgy és férfi divatképek,

mozgékonyok és mozdíthatlanok, f. második fél évre kaphatók a' szerkesztőségnél.

## 28 font szép fonott lószőr

eladó; miről bővebbet a' szerkesztőségnél.

5 akó 1847. évi magyaráthi bor, vas abrincsos hordóval együtt, eladó. Értekezhetni a' szerkesztőségi irdában.

## Egy lakás kerestetik

4 vagy 5 szobával, konyha, éléskamara, és istállóval az ágyuzás veszélyétől egy kevéssé ment helyen. Értekezhetni Jenkó Károly urral, álladalmi urodalom számtartójával.

## Bérleti jelentés.

Hübner Ferdinand halála után maradt 3 marosvizi malom, u. m. kettő a' csálai erdő-

ben, és egy az aradi határban, bérbe adandó.

Az özvegy kérésére  
**L á z á r L á z á r.**

### H e l y b e l i.

A' t. megyei hatóság ülését Aradon ismét elfoglalá, miután Lippa mezővárosa elvesztével és csapatainknak Uj-Aradról történt visszavonulással hirtelen fenyegető veszély nem valósult, minthogy Uj-Arad tudomás szerint még nov. 16-án elfoglaltatott, Lippa pedig az ellenséges csoportoktól, miután azok a' lakosokon hír szerint 25,000 pftot hadi költség fejében megvettek, odahagyatott, melly helynek ujlagos elfoglalására honvédeink Máriássy alezredes vezénylete alatt nov. 26-kán éjjel 27-re kelve kiindultak, hol azok megérkezvén, több bebizonnyult lázítókat befogtak, és, a mint hallik, 4 házukat lerombolták azon lakosoknak, kik nov. 13-án történt visszavonulás alkalmával honvédeinkre házaikból lőttek; azon felül elfoglaltak 50 mázsa sót, mellyet a' Schvarczenberg-uhlánok Lippán volt jelenlétükkor 1 pftyával eladtak; miután azok visszafordultak, és már nov. 28-án Aradon voltak. Lippa tehát magára van hagyatva!

Nov. 25-én este az alsó táborból, nevezetesen Futakról 900 Székely érkezett segélyünkre, kik nagyobb részint a' belvárosban magánosoknál lehető legjobban szállásoztattak el. — Hogy ezen beszállásozások jelen mostoha időkben kivált azokra nézve, kik napról napra tengődnek, nem épen a' kellemetességek közé számíthatók, tagadhatlan; — hogy pedig épen a' tengődők és legkisebb gúnyhóval sem bírók szakadatlanul szállásozásokkal terheltessenek, és ellenben bizonyos, két emeletes ház birtokosa vagy birtokosnéja a' beszállásozások alól magát minden módon kiszabadítsa, és az által a' teher a' legközelebbi szomszédokra tolatik, ez bizonyára nem méltányos bánás, 's kötelességében állna a' beszállásozó biztosnak illy szerénytelen házigazdákat az illető hatóságnál bejelenteni, hogy ilyenféle rossz szokás által a' szegényebb sorsú néposztály kedélye ne ingereltesse, mert efféle cselekvések minden méltányosan gondolkozót bosszonthatnak. Ezen hofor biztos úr tehát e' baj orvoslására illően felszólítatik, mert a' beszállásozás tekintetében masfelől is keserű panaszok emeltetnek!

Kedden, nov. 28-án délelőtt ágyudörgést hallánk, 's az mondatott, hogy a' várból munkásainkra sánczok és ágyutelepek készítésekor 20 's néhányszor lőttek, de legkevesbé sem sértettek meg, mire tüzeink is bomba-kazánokból kísérletül 5 lövést tettek, mellyek egyike a' vársánczain az ágyuk előtt felállított gypju és homokkal megtöltött zsákokat szétszórta, az utolsó lövés pedig a' bombát a' vár közepére vivén, ott nyilván tekintélyt gerjesztett.

Nálunk a' drágaság mind inkább növekedik, mert minden cikket minden alapos ok nélkül tetés szerint fölvernek, melly tekintetben ha a rendőrség komolyan föl nem lép, még legrosszabb következtetéseket vonhat maga után!

Huzamos idő óta a' városon kívül tartatni szokott hetivásárok most már igen sűrűen látogattatnak meg, és majdnem országos vásárokhöz hasonlóak. Gabona is elégséges mennyiségben hordatik be, melly okra nézve jövőre a' gabona árát ismét közlenünk vagyunk képesek.

### V e g y l e t.

—\*.\* Ő felsége Olmütz ből, eddigi tartózkodási helyéből eltávozott, és Olmütz 's Prága között fekvő Józsefstadtb a letelepedett.

—\*.\* Az orsz. rendőrség rendelé, hogy ezen-től magyarhon többi városaiban is rendőri hivatalok felállíttassanak, és hogy ott ugyanazon kemény utleveli rend uralkodjon, mint a' fővárosban.

—\*.\* Budapest. A' helybéli rendőrség ismét annak nyomára akadt, hogy itt sok ausztriai 100, 50 és 5 ftos hamis bankjegy forog. (Ung.)

—\*.\* Rendelet. Minekutána itt benn az országban a' sorgyalog és lovasezredek a' honvéd zászlóalljakkal egyenlő lábra állíttattak, 's ugyanazon egy szín alatt, ugyanazon egy haza szent érdekében hordozzák a' fegyvert, azért a' sorozredtől engedelm nélküli átlépés megtiltatott, 's mégis történnek itt 's ott esetek, hogy az illy tilalom elleni átlépőket az ujonczozási bizottmányok elfogadják.

Ismételve a' tilalmat, figyelmeztetik mindenkiket, hogy ha valaki a' nemzeties zászlóallját ha bár azon ürügy alatt is elhagyja, hogy más ezrednél, vagy zászlóalljnal veendő szolgálatot, vagy ha minden engedelem nélkül az országban szertebarangol: a' XIII. törvényczikk értelmében mint szökevény fog büntettetni. Ezen rendelet a' hadaknak többször ismételve nyilvánosan tudtára adassék, és az ujonczozási bizottmányoknak is tudomásul szolgáljon. Budapesten, nov. 19-én 1848. Az országos honvédelmi bizottmány.

—\*.\* Kis-Becskek, közel Temesvárhoz, még múlt november havában bevétetett; pedig az ellenség jó erővel volt; nevezetesen 2 ágyu, 150 dzsidás, 200 végvidéki és 3000-re menő népfelkelésből állott; ágyuzásunkat néhányszor, egyes tüzelésünket pedig nem is viszonzva, csufosan a' várba megszökött; ha nekik a' jó út nem kedvez, 's seregünket a' barricádok és járhatlan utak nem hátráltatják, meg lettek volna semmisítve, mert a' sereg égett a' harczvágytól. Foglyaink vannak, halott is, fegyver is találtatott.

—\*.\* Bogsabánya, nov. 15-én. A' hadügyministerhez jött tudósítás. Ma dicső napot élünk. Hazánknak Krassó-negyét talán megtartottuk 320 főből álló csapattal, u. m. oraviczai mozgó

század, a' lugosi mozgó csapat és az erdélyi honvéd egy részével, 4 század végvidéki katoná ellen. Appel generális és Gerlics alezredes személyes vezényletével, 4 ágyú és 2—3000-nyi néptömeg ellen, — egész nap folytonosan vívtunk, míg este felé a' torlaszokoni kirohanás által az ellenséget végkép megszalasztottuk. Veszteségünk számát még nem tudom. Halottaink között van Bónis János erdélyi honvéd hadnagy is. Appel generális háromszor kírt fel feladásra, és pedig harmadszor úgy, hogy ha meg nem adjuk magunkat, a' várost hamuvá égeti, minket pedig egytül—egyig legyilkoltat. Két első felhívására nem válaszoltunk, csak a' harmadikra azt: hogy készek vagyunk utolsó csepp vérünkig magunkat védeni. — A' ki ismeri Bogsán fekvését, nem fogja hinni, hogy olly kis erő egész nap tarthatta magát, — három részről egyszerre támadtattunk meg, — és csak Asboth őrnagy eszélyessége és már több ízben tanúsított ügyessége által lettünk e' nap hősei; úgy szerencsénkre 4 ágyú és derék tüzéreink voltak, kik mindjárt eleinte két ellenséges ágyút demontíroztak. Az egész csapat hőiesen viselte magát. A' lugosi nemzetőrség, melly Oláh-Bogsán felül épült torlasznál állott, nem jött a' tűzbe; közülök 17 egyén mint csatárok, jól viselték magukat. Kapitány Fejér, főhadnagy Szivos és Somlay különösen kitüntették magukat. Az erdélyi honvédek hőiesen harcoltak. (P. Hirl.)

—\* N.-Beckerekéről, nov. 20-ról Vukovics kir. biztos jelenti: Nagy Sándor alezredes mozgó csapata hasznosan működik, tegnapelőtt egész Szentandrásig, melly helység  $\frac{1}{2}$  mérföldnyire fekszik Temesvártól, nyomult elő, 's onnan kiverte a' dzsidásokat, melly alkalommal részünkről 2 honvéd esett el, 's 1 nemzetőr sebet kapott, a' dzsidások részéről 1 tiszt agyonlővetett.

A' f. hó 9-én Lagerndorfnál Damianics által kivívott győzelem sokkal nagyobb, mint első híre jelentve volt, az ellenség halottakban 670 embert vesztett, 's azon kívül sokan még a' Karas folyóban lelték halálukat. Azon vidék bátorsága egy időre azon győzelem által biztosítva van. (P. H.)

—\* Maros-Vásárhely. A' székelyföld fővárosa ellenség kezében van. Vasárnap, nov. 5-én megrohantattott, bombáztatott és bevétellett. A' Kossuth-huszárok Radnóton is megrohantattván, szétverettek.

—\* Kolozsvár, nov. 15-én. Thorda is épen olly gyalázatosan, sőt még gyalázatosabban viselte magát, mint Enyed. — Tegnapelőtt Számos-Ujvárnál Urbántól Baldacci is megveretett. (P. Z.)

—\* Kolozsvár. Ismét egy szomorú eseményt kell közlenünk, Kolozsvárt az ellenséges katonaság elfoglalta! Ezen esemény annál szomorúbb, minthogy e' várost nem gyengeségből, hanem egy derék vezér hiánya miatt, ki a' jelen volt erőt kellően használni és vezetni tudta volna, veszténk el. Nehány hasas polgárokon kívül, a'

város valamennyi lakosai a' legnagyobb lelkesedéstől valának a' magyar ügyért áthatva, és erősen eltökélve, a' várost utolsó csepp vérig ótalmazni. Hasonló jó lelkesedés ihleté a' katonaságot is, és mégis elveszett a' város; mert senkisem találkozott, ki elég erélyességgel birt volna, hogy a' mozgalmak élére álljon. A' nép eleinte zajongott, aztán elcsüggedt, míg végre egészen visszavonult. Vay, a' kelyett a' mint közönségesen tőle vártott, hogy kardot kötött volna, visszahúzódott, és így a' kedvező pillanatot elszalasztá. Baldacci közönségesen hazaárulónak tartatik. Ő a' csapatokat itt személyesen megvizsgálá, mire haditanácsot tartott, és a' város feladása határozottatott. Hadiseregünk Feketető felé vonult vissza. Minthogy a' város kardcsapás nélkül vétetett be, így tehát veszteségünk sem volt. (Ung.)

—\* M. Vásárhely. A' város, melyet az idevaló hatóság az ellenes katonaságnak gyáván átadott, ismét mieink kezében van. A' honvédek, kik a' városi hatóság magaviselete miatt a' várost elhagyák, egyesülvén a' székelyekkel, a' várost nov. 7-én megtámadák, 's elfoglalván az ágyukat, az ellenséget szétverték, úgy hogy Gedeon tábornagnak nagy veszteséggel kellett megfutamodnia.

—\* Hunyad. Az itt összegyűlt oláh csapatok a' nagyváradi és kolozsvári nemzetőröktől megverettek, és ágyúik is elvételtek.

—\* Feketető vidékén számos oláhság a' magyarok részére állott, és hogy megismertessenek, hosszú hajukat levágták. (Ung.)

—\* Temesvárrott a' nem rég lefegyvert nemzetőröknek fegyvereik ismét visszaadtak, miután a' feketesárgára a' hűség esküjét előbb letették, minek folytában a' város és külvárosok közti közlekedés ismét helyreállott. — E' napokban a' temesvári várőrség nagy része Versecz felé 20 ágyúval kiindult, hol vérengző csata volt, mellynek eredménye azonban hiteles kútfőből még nem tudatik. — Az a' hire, hogy a' Schvarczenberg-dzsidások közül többen Temesmegye helységeiben egészen alattomhan szétosztattak, nevezetesen Fönlakon — melly Uj-Aradhoz fél állomásnyira esik — továbbá Varjason, Perjámoson stb., kik hivatásukhoz képest az együgyű falusi népet ellentőző mozgalmakra előkészítik és szükség esetére kirohannak. Tehát őrizkedjünk! —

—\* A' felső táborban eddig semmi lényeges elő nem adódott, kivévén hogy az elárkolások mindenütt igen gyorsan megtételnek, hogy az ausztriai határszálon tanyázó ellenséget netaláni berohanásakor méltán fogadhasák.

—\* A' seregek lelkesedése bécsben, úgy látszik, nem a' legjobbik. Windischgrätz kénytelen volt a' német ezredek lefegyverezni. A' hűledezés mind inkább növekedik.

—\*.\* A' bécsi nemzetőrség főparancsnoka, Messenhauzer, nov. 16-án, reggeli 9 órakor bécsben a' Stadtgrabenben agyonlővetett. (És még-is hazaárulónak tartatott?! ) (P. Ztg.)

—\*.\* Windischgrätz által behozott haditörvény által ismét egy orosz ítélet hozatott. Perényi báróné, született Pascalati, a' népuralmi első nőegylet elnöknéje, ügyekezetei miatt három évi fegyházi büntetésre ítéltetett. (W. Ung.)

—\*.\* Legujabb. Lipsén Blum Robert meggyilkolása lázas ingerültséget idézett elő. Az ausztriai követ háza ostromoltatott, és a' kétfejjű sas leszaggattatván, egy lámpa karóra akasztatott fel.

—\*.\* János helytartót, mint hallani, a' frankfurtiak letartóztaták Windischgrätz helyébe, kit a' népek törvénye ellen megöletett Blum Robert-ért feleletre vonni akarnak.

—\*.\* Lipsén a' népuralmi egyelet részéről Windischgrätz fejére 4000 darab arany tétett ki, és pedig engesztelésül a' gyalázatosan meggyilkolt Blum Robert szabadság bajnokának. (U.)

—\*.\* Bécs, nov. 15-én. A' szegényebb néposztály insége nő, a' szegények száma szaporodik, minden élelmiszer drágul; egy kilencz latos dercze kenyér ára 1 kr. p., egy font marhahúsé 12. Oka mivel sehonnan nem hoznak; 's a' községi tanácsnak nincs módjában segíteni a' szükségben. Gabna sehol sincs készletben elég, 's a' mi van, azt vásárra kényszerítve vitetni, hasztalan. Ehhez járul még a' katonatartás és raktárak megtöltése; a' városok szükség-szenvedését mi hamar érzeni fogják a' vidékiek is. (P. Hirl.)

—\*.\* Prágában véres fölkelés támadt. A' katonaság a' városból kiűzetett. A' nép az eltűnt nádorunk ifjabb testvérét ostorul letartóztatá. Végre kinyilik a' czehek szeme.

—\*.\* Koss. Hirlapjában olvassuk: Magyarországon kath. püspökei, mint a' közönség előtt tudva van, egy föliratot készítettek V. Ferdinandhoz. A' főpapság eme föllépésétől, többen legalább valami, sokan semmi eredményt sem vártak. Ez utósóknak sejtelve teljesült. Fogarasi püspök, ki az adresse kézbesítésével meg volt bizva, Olmützbe érve, egy ismerőseivel közölte küldetése czélját, kitől azon választ nyerte, miszerint a' császár ajtait csak két kulcs nyithatja föl előtte, — az egyik Wessenberg, másik Lobkowitz. Az érdemes püspök ez utóbbihoz fordult. Lobkowitz két nehézséget gördített elébe; egyik: miszerint ő felsége testületektől nem fogadhat el küldöttséget; másik: hogy lepecsételt iratokat nem szokott átvenni. Ezen akadály azonban el lön hárítva az által, hogy a' t. küldött kinyilatkoztatá, mikép, bár szóval is elmondhatná lepecsételt irománya tartalmát, nem ellenzi azonban azt sem, ha hozománya, mielőtt a' császár elibe jutna, fölbontatik. E' föltétel alatt Lobkowitz

átvevé az iratot, megígérve közbenjárását arra nézve is, hogy a' püspök ur ő felségével személyesen szólhasson, mit ha kieszközlendett, azonnal tudtu fogja adni megjelenhetését. Az idő telt, de a' várt várt izenet csak nem jött. A' t. püspök másodszor is megkeresté Lobkowitzot, 's ettől a' következő szóbeli választ nyert: A' cath. püspökök iratát a' császár átolvasta, 's legkegyelmesebben méltóztatott neheztelni annak ime pontjaiért: 1) hogy azt állítják, mintha a' polgárháborúnak oka nem más volna, mint épen ő cs. kir. apostoli fölsége; 2) hogy a' püspöki kar merészkedett őt esküjére figyelmeztetni. Mi a' személyes megjelenhetést illeti: Fogarasi, mint a' cath. főpapság küldöttét, semmi esetre sem, hanem mint magán-egyént, Lobkowitz jelenlétében elfogadja. Ugy hát kénytelen leszek haza térni, felelé a' derék főtisztelendő, mert én nem mint Fogarasi, hanem mint a' c. püspöki kar küldötte akartam ő felségével szólni. Sikerült mindemellett is annyira megnyernie a' mindenható Lobkowitzot, miszerint az ő jelenlétében csakugyan tisztelkedhetett a' királynál. Ferdinand rendkívüli nyájassággal fogadta őt, kérdészködött tőle az ismeretes főpapokról, atyai üdvözlét küldé ezeknek, 's kérte, imádkozzanak a' Zebaóth istenének, hogy fordítsa el tőlünk minél hamarabb e' nehéz napokat — punctum! És így, miként látjuk, a' jó főtisztelendő semmi pozitív eredményt olmützi útjából nem hozott. Mint a' királyi válasz, vagy jobban nevezve — conversálás mutatja, ő fge a' papok adresséről mitsem tud, 's Fogarasi hihetőleg úgy mutatták be előtte, mint ki a' püspöki karnak a' jelen szomorú körülmények fölött részvétét és sajnálkozását vitte meg. Miből ez a' tanúság, hogy a' fejedelem és az események közt chinai falként álló camarilla, még most sem fedte fel a' dolog állását a' császár előtt, ki, mint eddig, úgy jelenleg is, hihetően semmiről sem tud semmit. Kétségtelen azonban, hogy a' felküldött irat szeptet ütött a' kir. környezet fejébe, mit a' püspöki t. küldött a' camarilla összefoifeséséből észrevett. Meghökkenetek a' jó madarak, hogy a' cath. papságra (melly eddigelő, bizony valljuk meg az igazat, sok részben kezökre dolgozott) immár nem számíthat. 'S e' körülmény, hisszük, megtermi következtetését, 's e' hitünkben szives köszönetet szavazunk a' cath. püspököknek, hazafias föllépésökért. (P. Hirl.)

—\*.\* Pest. Kossuth nov. 20-án az idevaló kórodákat mind meglátogatá, mindenütt megtudakozván, hogy a' betegek kellőleg ápolatnak-e.

—\*.\* Olmütz, nov. 6-án. B. Récsey az udvari táborban megjelent, hihetőleg azért, hogy az ő magyar miniszterelnöki (?) megzavart cselekvőségét újra megkezdhesse. — (Ung.)

—\*.\* Gr. Batthyány Lajos, azon következtetésekből, melyeket lovának eleste okozott, tökéletesen kigyógyulván, e' napokban Pestre visszatért, és az idevaló huszár-nemzetőrségbe közvitéznek besoroztatá meg. (P. Ztg.)

(L. Folytatást.)

—\* Budapest. Egy utas, ki e' napokban ideérkezett, és gr. Széchenyi Istvánt ezelőtti minis-  
ttert Döblingben látá, azt állítja, hogy az elmé-  
jében még most is meg van háborodva.

—\* Biztos szer a' juhhimlő ellen.  
Ilyen szert javasol Haugwitz úr a' „Pract. Wo-  
chenblatt“-ban. Következő keverékből áll:  $1\frac{1}{2}$   
lat Jánosgyökere,  $1\frac{1}{2}$  lat körfény (Eberwurz),  
 $1\frac{1}{2}$  lat csonkagyökerű sikkantyú, (Teufelsabbisz),  
8 lat szürke kénkö,  $\frac{1}{2}$  nehezék kámfor, 1 nehe-  
zék búzaszat,  $1\frac{1}{2}$  lat fekete kömény, mindezeket  
porrá kell törni. Ha a' birkanyáj 1500 számot  
meghaladja, úgy még 6 fillér áru kámforral töb-  
bet kell venni. Ezen por só közé kevertetik, mely  
a' juhoknak nyalni adatik, és pedig esztendőt át  
két vagy háromszor, kivált akkor kétszernél több-  
ször, ha a' himlő a' vidéken dühöng. Még bizto-  
sabban járunk el a' dologban, hogyha a' sóval  
vegyített föntebbi porból minden birkának egy ká-  
véskanállal beadunk, minél egy ember a' birkát  
megfogja, egy másik az állat száját megnyitja, az  
orvosságot torkába tölti és lenyelésre erőteti. Azon  
birkákra, melyeknek ezen szer beadatott, e' nya-  
valya még rájuk sem ragadt, ha mindjárt himlős  
birkákkal közvetlen érintkezésben voltak is.

—\* Egészség ápolása. Kőszvény pa-  
piros készítéséről. Az angol kőszvénypapír  
Berg gyógyszerész szerint Stuttgartban leg-  
jobbán következő rendszabás szerint készítetik:  
1 obon fűtejgyanta (Euphorbiumharz),  $\frac{1}{2}$  obon porrá  
tört körishogár (Cantharides) és 5 obon lang (alco-  
hol) 8 nap áztatik; miután megszűretvén 2 obon fe-  
hér gyanta és  $1\frac{1}{2}$  obon velencei terpetin benne  
felolvasztatik, és ezen fény mázzal a' közönséges  
levélpapiros bangóval megkenettetik.

(G. Bl. der O. P. Ztg.)

—\* Kertészek, és mindazok, kik korai  
főzeléket és korai gyümölcsöt termesztetni akarnak,  
e' következő tapasztalást használhatják, hogy a'  
növények, melyek sóval trágyázott földben ter-  
mesztetnek, a' hideg 's lég hirtelen változásai ne-  
kik ritkán ártanak.

Egy ágynak fele, mely Vorcestershire-ben ko-  
ránérő borsóval be volt vetve, sóval megtrágyáz-  
tatott; a' földnek azon részén, mely sóval meg-  
hintetett, a' borsó amannál 3 héttel előbb érett meg,  
és a' termése 5-vagy 6szorta nagyobb lett.

—\* Egy új, nyomos tapasztalás.  
Egy tapasztalt kertész azt találta, hogy, ha egy  
kevés vil-élegsavas meszet az elve-  
tendő mag közé keverünk, úgy hogy elég-  
séges arra, hogy olyannak látszassék, mintha be-  
meszeltetett volna, a' mag gyorsabban és erőseb-  
ben csírázik, kivált ha régi; a' felserdült növé-  
nyek rothadás és kártékony férgectől jobban is  
biztosítvák.

(Fr. Bl.)

—\* A' timsó alkalmazása a' szőlő-  
mivelésnél francziahonban. A' szőlőtőkék

gyökerei 3'-nyi mélyen kitakartatnak, és késsel  
megkarezoltatnak, aztán minden tőke mintegy 8  
lat porrá tört timsóból és vízből készült péppel  
megkenettetik, és uj földdel megint feltöltetik. Há-  
romszoros termés volt az eredmény.

—\* A' portugáliai bortermő vidékeken, mely-  
lyek az Oporto, Carcavelos, és Setuváli híres bort  
szolgáltatják, a' tőkét, ha 10—12 éves, követke-  
zőleg trágyázzák. Vétetnek gyúlékony anyagok,  
p. o. fa, szalma, száraz gyom s. a. t., mik agyag-  
földdel elkevertetvén meggyújtatnak, és hamvaik  
ganaj helett a' szőlőre hordatik. Ezen módrend  
nem káros a' szőlőtőre, és haszna miatt ajánlás-  
ra méltó.

A' nagy rózsafa. A' párizsi kertmivelő-  
társaság évlapjaiban egy Banksz-rózsá, Rosa  
Banksia fölött igen érdekes tudomást lelünk, mely  
Bonplandból beküldetett és jelenleg Toulonban  
francziahonban a' Marine-kertben a' szabadon van.  
1833-ik évben e' rózsabokor a' törzsöke körül egy  
láb és 3 ujnyi területű volt, 1843. év végével pe-  
dig már 2 láb és 4 ujnyi vala. Minden ágával 75  
láb széles és 15—18 láb magas falat lep el. E'  
fát mentül többet nyesik, annál erősebbek lesznek  
hajtásai és minden esztendőn 10—15 hosszú ágot  
hajt, melyek hüvelknyi vastagságuk. Ápril de-  
reka táján kezd virágozni, mi egy hónapig eltart.  
Azon perczen, midőn fehér virágjainak nagyobb  
része kinyílt, nem kevesebbel, mint mintegy  
50—60,000 rózsával kínálkozott. Képzeltetni, minő  
dicső tekintet kell annak szerezni. Még novem-  
ber és december hónapban is, ámbár akkor ritkán,  
még néhány virágot hoz.

—\* Tartós fakarók. A' fakarókat kel-  
lően megszáritván az alsó végeikkel mészvízbe ál-  
lítjuk, 's miután megszárittattak, hígított kén-  
savval megkenettetik, és használás előtt a' napon  
ismét megszárittatnak. A' képződő gipsz (kén-  
savas mész) mintegy kővé válik, és sokkal tartósabbak,  
mint a' melyek' végeik megégettek.

—\* Buza- és rozskorpa igen jó lóab-  
rakanál szolgálhat. Azonban vízzel és zab hoz-  
zá-adással vagy más gabonával kell etetni, mert  
egészen magán és huzamosan etetve elernyednek  
tőle az emésztő műszerek. A' lónak sok betegsé-  
génél is hasznos.

—\* Kenyérsütés lovak számára.  
Párisban egy közönséges kenyérsütés létezik, hol  
kizárólag csak lovak számára sütnék. Ezen ke-  
nyeret a' Journal des Haras nagyon dicséri és  
ajánlja.

(Fr. Bl.)

—\* Máz padozatra. A' padozat' nyilá-  
sait forgácsokkal kell kiegyengetni, és kis repedé-  
keket 's gödröket stb. gipsz, kréta és enyv-vízből  
készült ragaszszal kiragasztolni, magát a' pallót pe-  
dig tisztára megmosni és szárítani. Azután a' pal-  
lót háromszor forró és erős lenmagolaj-fénymáz-  
zal megkenni, melynek készítésénél 4 pint len-

magolajhoz  $\frac{1}{4}$  font olomajt hozzátétezt. Minden mázolás közt — melyet forrón kell felhordani — a' száradásra megkívántató időt, többnyire 2—3 napot kell engedni. Hogyha a' harmadik mázolás megtétezt, úgy a' pallót kitárt ablakoknál 14 nap száradni hagyjuk, és aztán langyos szappanvizzel lemossuk. — Egy másik máz hasonlóképp tisztított, kiegyenlített, és kiragasztott talajra hordatik és abban áll: hogy a' talajt előbb hideg lenmagolajjal beeresztjük és aztán sellák-borecset-fénymázal felhordunk. Ezen fénymáz áll 3 font sellakból és 4 pint borszeszből, mit fel kell hordani, mielőtt a' lenmagolaj egészen beleszáradt, hogy az olaj a' fénymázzal (Firniss) annál jobban egyesüljön. Tökéletes megszáradása után a' beeresztést és mázolást ujonan ismételni kell és aztán 3 egész 4 óra múlva harmadszor. Nema kell sok fénymázal, legfőlebb egy pintet a' fazékban tartani, mert másként elpárolog a' borszesz és a' fénymáz megnyulósodik. 24 óra múlva aztán a' fénymázal használni lehet. Az elsőbnevezett máz tartósabb, miáltal az utolsó azon előnnyel bír, hogy a' szobák hamarabb lakhatókká válnak.

—.\*. A' bekötött könyvek metszésének ékesítése. A' könyvkötők néhol a' bekötött könyvek metszésének ékesítésénél oly bántást használnak, melynek véghezvitele nem valami különös teketóriával jár, és mellette finom 's szép ékességet szolgáltat. Hálósövetet (Tül) mustárlat vagy mustárlatant farámán feszesre kinyújtják és úgy a' könyv metszésére szorosán ráteszik. Aztán festékes pemecset rajta el kell húzni, vagy a' festéket rászóktetni, 's így minden helyek, melyeket a' hálósövet szálai eltakartak, fehérek maradnak, vagy megtartják az előbb felhordott alapfestéket és az egész dolog szintolly finom mint szép ékesítést okoz. (P. Hdls Ztg.)

—.\*. Az emberi test súlya. Chossier egy emberi testet kemenczében megszáritott; az eredeti nehézsége 120 font vala, 's száritva csak

12 fontot nyomott, honnan kitetszik, hogy a' testnek kemény tömege a' vízhez olyan arányban áll mint 1—9-hez.

—.\*. A' zab üszög kiirtása. A' königsbergi mezőgazdasági egylet tanácskozása szerint a' zab üszke ellen leghathatósabb szernek a' beemeselés állítatik. Egy különösen egyszerű és sokkal könnyebben alkalmazható bánás és az egylet tanácskozásaiban a' mezőgazdaság előmozdítására ajánltatik. Az üszög t. i. ellenszerére talál, ha a' mag használata előtt megmosdatik. Ezen szernek hathatóságát igen ügyes mezeti gazdák tapasztalása bizonyítja.

—.\*. Pisztrángokat elevenen megtarthatni, midőn azok több mérföldnyire szállítandók, legjobb szernek tartatik, valami ezüstet vizekbe tenni, legyen az egy kanál vagy tallér.

—.\*. A' játéknak, mond de Kock Pál, hármasczéla van: vagy öngyilkolásra, vagy kórházba, vagy fenytő házba vezet.

Gabona és liszt ára Aradon 1848. évi december 1-én.

| Nevenként:              | Egy posonyi mérő váltópénzben |     |          |     |        |     |
|-------------------------|-------------------------------|-----|----------|-----|--------|-----|
|                         | legjobb                       |     | közepsh. |     | silány |     |
|                         | ft.                           | kr. | ft.      | kr. | ft.    | kr. |
| Tiszta búza . . . . .   | 4                             | 30  | 4        | 15  | 4      | —   |
| Kétszeres . . . . .     | 3                             | 30  | 3        | 15  | 3      | —   |
| Rozs . . . . .          | 2                             | 45  | 2        | 30  | 2      | 24  |
| Arpa . . . . .          | 1                             | 45  | 1        | 36  | 1      | 30  |
| Zab . . . . .           | 1                             | 57  | 1        | 48  | 1      | 45  |
| Kukoritza . . . . .     | 2                             | 15  | 2        | 8   | 2      | —   |
| 1 mázsa lángliszt . . . | 12                            | —   | —        | —   | —      | —   |
| 1 „ Zsemleliszt . . .   | 10                            | —   | —        | —   | —      | —   |
| 1 „ Fehér kenyérk. . .  | 8                             | —   | —        | —   | —      | —   |
| 1 „ Fekete szinte . . . | 6                             | 30  | —        | —   | —      | —   |

| Nov. | Neve és sorsa a' meghalálozottaknak    | Vallása  | Kora  | Betegsége   | Lakása és halálozati helye |
|------|----------------------------------------|----------|-------|-------------|----------------------------|
| 19   | Fehér Anna, özvegy                     | Kath.    | 74 e. | aggság      | Választóutcza 37           |
| —    | Braun József, leányé                   | —        | 21 n. | görcsök     | Illésutcza 322             |
| —    | Tornyánszky Perszida, földész' l.      | G. n. e. | 10 —  | szinte      | Gája k. v.                 |
| 20   | N. N., földész                         | —        | 70 e. | aggság      | István tér.                |
| —    | Kállay Etelka                          | Kath.    | 3 —   | vérhas      | Orczyutcza.                |
| 21   | Szabó György, nemzetőr                 | —        | 25 —  | tüdőlob     | Séga k. v.                 |
| 22   | Szilvász Zsuzsanna, korcsmárosnő       | Ref.     | 46 —  | agylob      | István tér.                |
| —    | Veil Adolf, esztergályosmester' f.     | Kath.    | 4 hó  | görcsök     | Illésutcza.                |
| 23   | Gyurozka Malesi, szűcsm.' l.           | —        | 24 n. | szinte      | Magyarváros 38             |
| —    | Klein Fáni, zaderlaki kalmár' l.       | Izr.     | 4 hó  | himlő       | Izr. kórház.               |
| 24   | Szilberleitner Kálmán, tisztviselő' f. | Kath.    | 5 —   | görcsök     | Szabadsajtóutcza.          |
| —    | Zsulán Illia, kocsis                   | G. n. e. | 35 e. | gyomorgörce | Kossuthutcza.              |
| —    | Cserny Alojzia, kőműves' l.            | Kath.    | 4 —   | torokgyík   | Pernyáva k. v.             |